

Домалевська Т. Концевич Євген // Редакторський практикум: Літературні портрети сучасних українських письменників: Студентські дослідницькі роботи / Упоряд. В.І. Башманівський. Кафедра новітньої української літератури та соціальних комунікацій. – Випуск 2. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2012. – С. 113-116

КОНЦЕВИЧ ЄВГЕН

(1952 – 2010)

У 60-х рр. ХХ ст. виникло нове художнє явище, народжене інтелектуальною тусовкою Бориса Тена – Житомирська прозова школа, яскравими представниками якої стали В. і А. Шевчуки та Є. Концевич. Якщо вести розмову далі про Євгена Концевича, то варто зазначити, що це сучасний духовний символ Житомира.

Євген Васильович Концевич народився 5 червня 1935 року в с. Млинищі поблизу Житомира. У 1952 році сімнадцятирічний юнак зазнав травми, наслідком якої стала втрата здатності самостійно пересуватися. Стрибаючи з Голови Чацького, високого скелястого виступу над Тетеревом, він пошкодив собі хребта. З 1963 року навчається на заочному відділенні Житомирського педінституту на філологічному факультеті. Недуга не зламала Євгена; він не впав у розпач. У 1964 році виходить збірка оповідань «Дві криниці», Євгена Концевича приймають до Спілки письменників України. Він не збирався бути письменником, він мріяв стати ветеринаром. Недугу компенсувала творча наснага. Значну роль у становленні Є.В. Концевича зіграв Борис Тен. Він помітив літературний хист Євгена, чуття мови, і коли біда сталася, порадив писати. Пізніше Є. Концевич у спогадах про Бориса Тена напише: «Одна з найбільших прихильностей моєї долі – багаторічна дружба з Васильком Хомичевським. Зустріти в житті таку людину – рідкісне везіння...Саме дружба з Васильком Хомичевським у найкритичніші моменти моєї біографії тримала мою віру в людей, в життя...»

Друкується з 1957 року в газетах та літературних журналах. Автор прозових збірок: «Дві криниці» (1964,1990), «Йдучи вулицею» (1985), «Вона

йшла усміхнена...» (2002), «Голубко моя сиза» (2003), «Мамо!.. Мамочко!.. Прокинься!!!»(2004), мемуарно-критичної книжки «Тутешня кава» (2000) та перекладів творів М. Домбровської (з польської), Б. Камова, А. Калініна, П. Краснова (з російської). Член Національної спілки письменників України з 1964 року. У 60–70-ті роки переслідувався КДБ «за зберігання та читання націоналістичної антирадянської літератури». Двічі виключався зі Спілки, зрештою був у ній залишений, але на сторінки преси не допускався. 1999 року за твори, опубліковані в антології «Вечеря на дванадцять персон: Житомирська прозова школа», Є. Концевичу присуджена Всеукраїнська премія імені І. Огієнка в галузі літератури. 2006 року письменника нагороджено орденом «За мужність» 3-го ступеня. Є. Концевич був членом Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих. Незважаючи на труднощі і випробування життя, Є. Концевич був дуже енергійною людиною з неабиякою ерудицією та обізнаністю зі світовою літературою. Його літературні спостереження точні й лаконічні. Легкий у спілкуванні, впевнений, письменник завжди випромінював могутню силу духу. Його творчість – продовження традицій М. Коцюбинського, А. Тесленка, Г. Тютюнника.

Герої творів Євгена Концевича – прості люди, з усіма своїми вадами та чеснотами. Автор – знавець психології, особливо дитячої. Він дуже тонко відчуває найменші порухи душі, почуття та поведінку героїв. Письменник має підвищений інтерес до юних сердець. Дорослим Є. Концевич допомагає перенестися мрією у своє дитинство.

В оповіданні «Квіти» змальовується підготовка до дня народження вчительки Марії Петрівни. Головні герої твору Оля і Юрко. Оля – дівчинка з простої сім'ї. Має натуру романтичну, дуже любить природу, пташок: «Оля мимоволі зупинилася й усміхнулася тій чорній грудочці, що приросла зі своєю піснею на сонці до електричного дрота... зовсім забула про всі сьогоднішні прикромці, навіть те, що треба показати дома щоденник з такою жирною двійкою...». Юрко – хлопчик із зовсім протилежним характером.

Він з багатої сім'ї, розбишака, хвалько: «Ти її жалієш, а я на твоєму місці всіх би їх вибив: ластовиння на твоїй морді від них же...» (про ластівку).

Мета подарунку: «вчила буде уважніша». Уважність з боку Марії Петрівни потрібна обом дітям. Ближче до мети стоїть Юрко, тому що його мама взяла букет квітів в оранжереї. Оля ж могла подарувати вчительці лише кілька кульбабок. Олін подарунок Марія Петрівна не оцінила: «Запізналася, ще й носиш у клас сторонні речі...»

Ми простежуємо, з якою дивовижною точністю змальовано внутрішній світ героїв. Щоб так легко і вдало творити нові характери, образи, треба мати неабиякий талант. Дуже точно і тонко Є. Концевич змальовує птахів. Його описи настільки виразні, що перед очима відразу з'являється протилежний образ. «Синьо-блакитна птаха моєї голубої мрії гордо стояла на віконечку поїлки, як на троні, і з неприступністю королеви високо тримала голову, зблискуючи очима, повних щирої зневаги й презирства до натовпу недоречних їй зараз поклонників» («Голубко моя сиза...»). «То була перша ластівка, і вона заливалась таким нестримним, таким дзвінким чиріканням: здавалося, величезна щира радість вихлюпувалася з її щасливих грудей. Щебетання те мерехтіло веселими іскорками, перепурхувало на висоті, сипалося на шкільне подвір'я, на шкільні вікна, на розкуйовджені голови школярів...» («Квіти»).

Проза Євгена Концевича знаходить шлях до сердець читачів тому, що вона правдива, відкриває нам таємниці добра, радості та краси, вчить долати в душі зло.

В. Шевчук: «Він притягує до себе людей. Він щось має таке, що вимушує не помічати того, що він прикутий до ліжка. Він тримається так, ніби нема в нього ніякої біди і хвороби, а просто в нього така манера – приймати гостей лежачи. А коли людина з ним поспілкується, то виносить із собою промінець світла в душі. Оці світлоносні душі й єдналися між собою, неорганізовано, без статутів, у братство. Пізніше в оце братство юнаків і дівчат, “юнаків із вогненної печі”, ударить залізна рука – і не всі доживуть

до цього дня. Одні будуть убиті, інші пропадуть у концтаборах, ще інші помруть своєю смертю. Іуда, у Є. Концевича, не доживе до цього дня. Після того ганебного вчинку він не раз хотів повіситись, бо зло, посіяне в світі, нищить душу. Коли я приходжу до Є. Концевича, то маю свято спілкування. Він – світлоносна людина. Виходячи від нього, виносиш іскру полум'я його серця. А коли в душі горить отой святій вогник, то ми в цьому світі є і будемо».

Література:

1. Врублевський В. Школа Концевича// Прес-Форум (Житомир). – 1995. – 6 червня.
2. Вечеря на дванадцять персон: Житомирська прозова школа / Упоряд., передм., літ. ред. В. Даниленка. – К. : Генеза, 1997. – 544 с.
3. Концевич Є. Тутешня кава /Упор., аг. ред. В. Т. Чайковської. – Житомир: Полісся, 2000.
4. Концевич Є. Квіти // Світло спілкування (Житомир). – 2008. – № 9.
5. Стремлений и замыслов тревоги: Из творческого наследия Бориса Тэна : Стихи, переводы, статьи, письма, воспоминания / Сост., подгот., публ., прим. А. Ф. Журавского, Э. В. Ленец. – К., 1988. – 551 с.